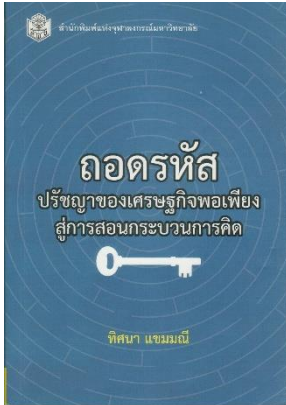

ปริทรรศน์หนังสือ

นวลจิตต์ ชาวกีรติพงศ์

Nuanjid Chaowakeratipong

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ชื่อเรื่อง : ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด

ผู้เขียน : รองศาสตราจารย์ ดร. ทิสนา แคมมณี

ปีที่พิมพ์ : 2559

หนังสือเรื่อง “ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด”

โดยรองศาสตราจารย์ ดร. ทิสนา แคมมณี เขียนขึ้นจากแรงจูงใจ 3 ประการ คือ การเห็นคุณค่าในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเห็นความจำเป็นในการปลูกฝัง

ปรัชญานี้ให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติ และการเห็นปัญหาของครูในการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงตามที่คาดหวัง

ผู้เขียนได้ใช้ความพยายามในการแสวงหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยความสะดวก รวมทั้งเพิ่มประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้แก่ครู เพื่อให้เป็นนวัตกรรมการสอนที่เสนอแนะและเชิญชวนให้ครูผู้สอนทุกระดับมาช่วยกันปลูกฝังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดขึ้นและเจริญงอกงามในตัวผู้เรียน โดยการพัฒนาระบวนการคิดของผู้เรียน เนื่องจากการคิดเป็นที่มาของการกระทำ การรู้จักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่การกระทำหรือการปฏิบัติอย่างพอเพียง ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างอุปนิสัยพอเพียงได้ในที่สุด และผู้เขียนได้มอบรายได้จากค่าลิขสิทธิ์ที่พึงได้จากการจำหน่ายหนังสือเรื่องนี้ให้แก่มูลนิธิพัฒนาด้วยความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ผู้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวคิดที่มีคุณค่าประโยชน์มหาศาลแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่านด้วย

เนื่องจากผู้เขียนเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญพิเศษด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาระบวนการคิด จึงได้พยายามศึกษาทำความเข้าใจอย่างจริงจัง ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเกิดความเข้าใจถึงแก่นแท้ อันเป็นหลักคิดที่มีคุณค่า และพบว่ามีสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการใช้กระบวนการคิด ดังได้กล่าวถึงแล้วนั้น ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาที่เขียน ออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ได้กล่าวถึง ความเข้าใจที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยตั้งชื่อตอนว่า การถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตอนที่ 2 เป็นการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด ซึ่งมีขอบเขตของเนื้อหาแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเนื้อหา 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: สาระสำคัญ บทที่ 2 การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และบทที่ 3 การถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประยุกต์สู่การสอน เนื้อหาทั้ง 3 บทได้นำเสนอสาระสำคัญในหัวข้อความหมายและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิด และหลักปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทุกระดับรวมทั้งรัฐและหน่วยต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง จากนั้นผู้เขียนได้นำเสนอสาระสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วยความเข้าใจสำคัญอันเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ซึ่งผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจทั้งส่วนที่เป็นสาระและเจตนารมณ์ของพระองค์ผู้ทรงพัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้ใช้ชีวิตตามทางสายกลาง และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถใช้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตทั้งในสังคมระดับท้องถิ่นและสังคมระดับสากล อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ต้องมีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา โดยการใช้ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนที่มีการจัดแบ่งระดับคุณภาพของสถานศึกษา 4 ระดับ คือ สถานศึกษาทั่วไป สถานศึกษาพอเพียง สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาสาระด้านการศึกษา ผู้อ่านจะได้มองเห็นเส้นทางและวิธีการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาทั้งในส่วนของการบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การนำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นในสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร การนำเรื่องนี้ไปบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในวิถีชีวิต

จากนั้นผู้เขียนได้เชื่อมโยงถึงปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สรุปได้ว่า ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนจึงได้นำเสนอสาระสำคัญได้แก่ การถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประยุกต์สู่การสอน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ โดยผู้เขียนใช้วิธีการสังเคราะห์และนำเสนอไว้ 8 ประการได้แก่

รหัสที่ 1 : ความหมายและเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รหัสที่ 2 : หลักคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความพอประมาณ

รหัสที่ 3 : หลักคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความมีเหตุผล

รหัสที่ 4 : หลักคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

รหัสที่ 5 : เงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความรู้

รหัสที่ 6 : เงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : คุณธรรม

รหัสที่ 7 : เป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ความสมดุลและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
ใน 4 มิติ

รหัสที่ 8 : องค์รวมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนใช้วิธีเขียนโดยการตั้งคำถามและเสนอคำตอบที่สะท้อนจากปัญหาความสงสัยของครูที่มีต่อสาระในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังมีการสรุปสาระสำคัญในแต่ละรหัสทั้ง 8 ข้อไว้ในตอนท้ายด้วย เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนมากขึ้น

ตอนที่ 2 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด

ในตอนที่ 2 นี้ ประกอบด้วยเนื้อหา 4 บท ได้แก่ บทที่ 4 การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน บทที่ 5 การสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบแยกส่วน บทที่ 6 การสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบเน้นกระบวนการคิด : ปรับตามการสอน และบทที่ 7 หลักการสอนสำหรับการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้เขียนได้แสดงความคิดในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด โดยนำทางการคิดตั้งแต่ต้นว่าครูต้องการสอนอะไรทั้งส่วนที่เป็นความรู้ กระบวนการ และเจตคติต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะสอนใคร สอนตรงไหน เมื่อไร สอนอย่างไร และจะวัดผลการเรียนรู้อย่างไร โดยเน้นตามหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครบกระบวนการ จากนั้นได้นำเสนอแนวการสอนเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบแยกส่วน โดยสอนหลักคิดของปรัชญาดังกล่าวแต่ละหลักคิด โดยสอนแยกจากกัน เพื่อการเริ่มฝึกฝนผู้เรียนให้สามารถใช้หลักคิดต่างๆ ได้อย่างดี คล่องแคล่ว และชำนาญ ทำให้สามารถคิดเชื่อมโยงหลักคิดดังกล่าวสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ ได้ง่ายและได้ผลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับเป็นการสร้างนวัตกรรมการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบเน้นกระบวนการคิด ที่ต้องมีการใช้หลักคิดทั้งหมดประสานสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน เป็นการจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด การปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์โดยผู้เขียนได้นำเสนอวัตกรรมการสอนเสนอแนะที่ผ่านการศึกษาการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามขั้นตอน 9 ขั้น เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถทำด้วยตนเอง ได้ใช้การคิดและปฏิบัติครบองค์ประกอบตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและปฏิบัติเช่นนี้บ่อยครั้งซ้ำๆ กัน ในสถานการณ์ต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วและชำนาญในการใช้หลักคิดและปฏิบัตินี้ได้จนถึงขั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต ทำให้ผู้เรียนพัฒนาเป็นบุคคลที่มีชีวิตพอเพียงได้ในที่สุด

จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือเรื่องถอครห์สปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิดเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีประโยชน์ มีคุณค่าเหมาะสมกับครูผู้สอน และผู้ที่มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรของชาติ ซึ่งจะได้ใช้หนังสือดังกล่าวเป็นแหล่งความรู้ เป็นแนวทางในการลงมือปฏิบัติเพื่อสืบสานและน้อมนำมรดกทางความคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศไทยสืบไป

บรรณานุกรม

ทิสนา แวมมณี. (2559). *ถอครห์สปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.